

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABO MENTUL

Penru Austro-Ungaria  
de un an fl. 10; pe 1/2,  
an fl. 5; pe 1/4 de an  
fl. 2.50 pe 1 lună fl.

N-ri de Duminecă pe  
an fl. 2.—

Penru România și străinătate  
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA  
Arad, Str. Aulich (Adam)

INSERTIUNILE:

de 1/2 p. garmond: prima-dată  
7 cr.; a doua oară 6 cr.;  
a treia oară 4 cr. și timbru  
de 30 cr. de fiecare publi-  
cațiune.

Atât abonamentele cât și  
insertiunile vânt să niță  
tvalate în Arad.

Scrisori nefrancate nu  
sunt primite.

# TRIBUNA POPORULUI

## Crisa pactului.

(Ag) Noianul și potopul de știri, telegrame, comunicate, și articole, însoțite de comentarii, expuneri, talmăcirii și restălmăcirii, — colorate după tendințele ori trebuințele politice — ce zilnic năvălesc și năpădese asupra publicului din presa de dincoace și dincolo, — sunt atât de cutropitoare prin fazele lor chaotice, schimbăcioase și curentele lor contradictorii, în cât întuneacă mereu icoana limpede a rostului lucrurilor și a mersului negocierilor. D'aceia, credem că nu va fi de prisos, să resumăm, în formă cât se poate de simplă, pe baza unui comunicat autentic, esența punctelor de vedere divergente privitor la actuala fază a crizei, al cărei punct litigios este Banca austro-ungară.

Invoielile încheiate între *Badeni* și *Bánffy*, erau să fie valabile până la anul 1907, urmând regulat seriei de reînnoiri ce s'au perendat până acum dela 1867 încoace. În virtutea acestui termen fuseseră date și reciproc încuviințate datorințe și sarcini dintr-o parte și din altă. Pactul acesta fusese încheiat cu condițiunea legăturii („*junctim*“), ce va exista între conceșiunile făcute din partea Austriei și celele pentru care s'a legat Ungaria (*Bánffy*) în chestiunea cuotei. Această legătură, *junctim*, cu timpul fu ruptă din partea Ungariei; ear guvernul austriac așternuse parlamentului său proiectele de legi privitoare la pactul, fără ori-ce asigurare, că cuota ungară va fi ridicată. Urmău apoi invoelile dela Ischl, unde *Bánffy* reușise a scădea termenul valabilității convenției comerciale-vamale dela 1907—1908; guvernul austriac s'a învoit, văzând în clausula respectivă garanția, că convenția, și prin urmare unitatea vamală, va putea fi prelungită neconținut, fiindcă eventuala despărțire economică fusese făcută pendinte de sancțiunea Coroanei.

*Szél*, reușind a exopera dela *Monarch* încuviințarea pentru a înlocui „clausula dela Ischl“ prin formula sa proprie, nu s'a înțeles înainte, sau cel puțin tot deodată, cu contele *Thun* despre această esențială schimbare operată în invoelile *Badeni-Bánffy*.

De aceea guvernul austriac zice, că formula aceasta nu este pentru el obligatoare; se declară liber în hotărârile și cere o compensație pentru foloasele, ce rezultă pentru Ungaria din acea formulă. Compensația aceasta o vrea tocmai prin cererea în chestiunea *Băncii*, anume ca Banca să rămână cu statutul ei actual, ear nu să fie transformată — pentru termenul de cinci ani — pe baza statutului nou, cuprins în invoelile stabilite între *Bánffy-Badeni*; statut, prin care Ungaria ajunge la deplina paritate, ba la preponderanță, în organizarea și foloasele ce oferă acest institut. Sau, fie cu noul statut, dar atunci să fie încheiată și întreg pactul pe zece ani; ceea ce însă e contradicție în *adjecto* a formulei

*Szél*. Acesta, acățându-se de ea și apărându-și o cu atâta îndârjeală, aduce un argument principal, că pe această formulă se bazează întreaga operă de împaciuire și încetarea „*ex-lex*“-ului, sănării stărilor anarhice din parlament etc., etc.; precum și tocmai pe încuviințarea ce i-a dat-o *Corona* din capul locului acestei formule.

Cumpénind și prețuind forțele și poziția celor două guverne față cu parlamentele lor respective, nu se poate nega, ba chiar trebuie să se recunoască, că guvernul ungar e mai tare, fiind spriginit și încurajat nu numai din partea unei majorități enorme, solid alcătuite, fără fracțiuni vedite, dar și de către opoziția întregă a parlamentului ungar, care nu fînteste la căderea lui, ci încă își dă silința și se poartă așa fel, încât numai *Szél* și nu altul să stee la putere, încredințată fiind, că nimeni altul n'ar fi deocamdată mai capabil a „mântui țeara și constituția“, precum și a lăsa pe toți în pace și liniște, ca după „lege, drept și dreptate“ să-și facă trebișoarele.

Posiția lui *Thun* cu mult nu e așa favorabilă. Și el are, nu-i vorba, o majoritate mare, care din nou s'a solidarizat cu el acum câteva zile, prin enunțarea comitetului său executiv, dar această majoritate e compusă din vr'o 6—7 fracțiuni cu convingeri politice nu omogene. Dar fie ea, majoritatea, așa de omogenă ca a lui *Szél*, totuși e mare deosebire între opoziția acestuia și a lui *Thun*, a cărei țintă este: a nu lăsa să lucreze nici un parlament și să cadă fiecare guvern austriac, până nu's desființate ordonanțele lui *Badeni-Gautsch* despre gala îndreptărire a limbei cehice.

Logic conchizend ar trebui dar să învingă *Szél*, ca mai puternic politicește, cu formula și pretenșiunile sale. Dar logica nu se dovedește nicăeri așa de neconsecventă ca în politică, deoarece porunciunile trebuințe ale vieții, mai ales în anumite împrejurări, sunt adeseori mai puternice de cât ori-ce logică.

D'acolo se explică și împrejurarea, că *Monarch* nu vrea să-și spună el cuvântul decisiv în diferendul dintre cele două guverne; d'aceia mereu, după fiecare audiență ori sfat de Coroana, îi îndrumă pe cei doi ministri-presidenți la continuarea negocierilor, la căutarea și găsirea unui *compromis*. Aceasta e vorba, care obvine în ziarele cu diferite nuanțe de oficioșitate din Austria, pe când patrioticele dela noi, toate dau cu pînteni și bat cu buzdugane.

Nu ne încumetăm de loc a prooroci, cine va învinge și cine va fi învins; noi numai atâta credem, că de astă dată Coroana va găsi încă modul de a împăca contrastele, căci în urma urmelor nu Banca este cea mai mare greutate a pactului, ci *cuota*.

In giurul cuotei, când va veni vorba despre ea, va izbucni crisa cea mai acută a pactului.

Încă un proces de presă slovac. *Procurationa* din Budapesta vroeste să pornească încă un proces de presă organului de căpetenie al Slovacilor, „*Nár. Noviny*“, și earăși nu pentru vr'un articol propriu al ziarului, ci pentru niște extracte scoase din foaia polonă „*Krai*“, ce apare în Petersburg și din ziarul „*Kievskoie Slovo*“, din Kiev, cari amândouă au scris niște articlii despre situația Slovacilor.

Redactorul responsabil al foii slovace, *Hurban Vajansky* e provocat a numi sau pe „*autorul*“ articlilor, sau pe „*trimișetorul*“.

Se vede treaba, că și era „*legei, dreptului și dreptății*“ nu-și poate îndeplini în pace lucrarea misiunii sale din cauza sêrmanei foii slovace, care astfel dar, trebuie nimicită. Alt rost nu vedem în goana asta nebună a face procese de presă și pentru extracte din alte ziare.

Serbiile duc Memorand la *monarch*. Am urmărit și am amintit de toți pașii ce au întreprins până acum, Serbiile în cauza congresului bisericesc sêrbesc, cel amănat încă în vara anului 1897, și comitetul de 9 ales de către conferința membrilor congresuali la Zagrab în luna Ianuarie. Acest comitet funcționează permanent, intrunindu-se din timp în timp, după trebuință. Nu de mult, precum am anunțat la timp, a fost în corpore la ministrul-president *Szél* pentru a expune cu viu graiu plângerile; ear apoi, presidentul comitetului, *Dr. Vucetich*, avocat în Novi-Sad, i-a așternut capului guvernului, plângerile în scris și pe larg.

De atunci comitetul a elaborat un „*Memorand*“ voluminos, pe care îl va preda în corpore *M. Sale* în Viena, la 20 curente.

Dorim isbândă deplină aliaților nostri.

## Pentru ce s'a ales Goldiș Episcop?

Sub titlul de mai sus, dela un tiner și fruntaș preot, primim următorul articol:

În diecesa Aradului, în anul din urmă, se închegease o clică, — numită a „*neamurilor*“ — a cărei dorință să fi fost de ori ce natură, pentru diecesa a devenit lege.

Poporul român răbduriu de fire n'a izbucnit, dar în internul său s'a revoltat, văzând că o mână de oameni dispun de soarta unei diecese, introducând în biserică sistemul de dominațiune absolutistic, contrar vederilor sf. noastre biserici autocefale.

Acest sistem, la loc să stagneze, zilnic se întărea introducând din ceata celor mai slabi de îngeri — preoți și învățători — mai mulți trădători, încât ori-ce acțiune de a pune capăt acestui sistem era prevenită, mai bine zis zădărnicită. — În chipul acesta bărbații mari de spirit ai bisericii erau direct și indirect intimidați și timbrați de conspiratori contra orânduelei sfintei biserici și a așezămintelor ei.

Lozinea era: „*divide et impera*“, sau tulbură apa și apoi pescuește.

În prezilele de restaurare a corporațiunilor bisericescii preoților li se împunea verbal sau în scris: pe care bărbat să aleagă

ca deputat sinodal; eu unul am fost citat în trei rânduri la icoane în această afacere.

Era în urmăre introdus de fapt sistemul electoral *Banffy*an.

Știm apoi, cum se chivernisia averea fondului preotesc. Bine că s'a curmat sistemul și s'au modificat statutele. Aci adaug numai, că sunt lucruri cari nu se pot publica.

Știm cum unii clerici — oameni cu 8 clase — trebuiau să studieze privat la câte un domn profesor din tagma neamurilor.

Știm multe casuri, când unii mai slăbuți au depus esamene de calificăție cu „*bun și laudabil*“. Cu ce și prin ce! afu de bine s'o retac.

Despre îndeplinirea parochiilor mai bunăsoare s'ar putea scrie foarte multe ilegalități, tot asemenea despre escrierea concurselor, clasificarea parochiilor, măritarea unora și însurarea altora, dar casurile și persoanele le retac.

Manoperele cu sesiunile reduse și reducerea parochiilor ar forma un volum întreg.

Despre alegerile de protoprosbiteri e superfluu să mai scriu, a scris; dl *P. Rotariu*, care e bun pion în ori-care tabără, numai să-i faci pe voe între toate împrejurările.

Întrebați apoi corpul învățătoresc și vă va spune, în câte locuri nu li s'a redus salariul; se zicea că ei au doi stăpâni: guvernul de-o parte, Biserica de alta, și prea le vor crește coarneaule, dacă i vom ocroti și noi. Este cea mai grea carieră și cea mai nerăsplătită muncă, și ca să devin și popular cu un astfel de sistem, nu-ți rămâne decât să reducă, salariul la învățator.

Acestea și alte multe, pe cari le vor fi știind diecesanii arădani, au fost causele, cari au determinat pe amicii grupați în jurul „*Trib. Poporului*“ să desvoalte o luptă atât de strașnică contra neamurilor, mai bine zis contra sistemului înăugat de neamuri.

Am vorbit cu mai mulți frați preoți, învățători și bărbați, cari s'au interesat de soarta bisericii și școalei noastre, de viitorul diecesei Aradului, și am constatat, că sistemul era mai periculos decât cel *Bachist* sau *Banffyst*; și foarte bine au judecat bărbații de valoare — apostrofați de „*Tribuna*“ din Sibiu — al sinodului eparchial, când și au zis, că rînduială în diecesă nu poate face nime altul decât *P. C. S. dl. Goldiș*. — Reverință cuvenită are sinodul și diecesă Aradului și față de cei-lalți preacuvioși părinți, fie ei de ori și unde; dar *Goldiș* stă mai presus de toți, și diecesa astăzi a avut lipsă în primul loc de Episcop, prin care nădăjduim, că biserica și școala se vor reda iarăși la munca și mențiunea destinată de mântuitorul *Isus Christos*, și în mod autonom și va ocărmi toate agendele sale, pentru-ce este întemeiată pe vecinicie, ear *dictatura* s'a dovedit că este vremelnică.

Nici „*Tribuna*“, nici ori-care alt ziar, cu atât mai puțin tinerimea academică din Viena, e chemată că for judiciar în agendele sinodului eparchial arădan, și un lucru să știe toți cei indignați și nemulțumiți: că, la noi acasă noi știm ce lipsește, ear dacă ei erau în poziția noastră fie siguri că lucru mai înțeleptesc n'ar fi îndeplinit, și pe ori-care altul de ar fi ales diecesa n'ar fi salvat-o prin alegerea noului Episcop.

Să trăiască la mulți ani!!

— T. —





### Biblioteca Noastră

Apare in Caransebeș.

Director: E. Hodoș.

Au apărut:

- Nr. 1 S. S. Secula, Realități și Visări,
  - Nr. 2. Iosif Bălan, Iancu de Hunyad.
  - Nr. 3—3. G. Coșbuc, Versuri și Proză.
  - Nr. 5. Gr. M. Alexandrescu, Fabule alese.
  - Nr. 6. N. Macovișteanu, Dela Sat, piesă teatrală pentru popor,
  - Nr. 7. Zotti Hodoș, Intocmai! comedie franceză.
  - Nr. 8—9. O. G. Lecca, Istoria Țiganilor.
  - Nr. 10. E. Hodoș, Convorbiri Pedagogice.
  - Nr. 11—12. E. Hodoș, Cântece Bănățene.
  - Nr. 13. E. Hodoș, Cântece Cătanești, cu portr. lui T. Doda.
  - Nr. 14. G. Crăciunescu, Copii de găsit, snoave.
  - Nr. 15—17. Ios. Bălan, Numiri de localități.
  - Nr. 18—22. Zotti Hodoș, Poftă bună! Carte de bucate.
- Nrele viitoare: Cercetări din Istoria Românilor bănățeni de P. Drăgălină.
- Partea I. Istoria Banatului Severin până la pluta dela Mohács.

P. II. Severinul sub principii Transilvaniei până la căderea sa în mâinile Turcilor (1658).

P. III. Resboaiele între Austria și Turcia pentru eliberarea Severinului

P. IV. Inființarea regimentului valaho-illiric, mai târziu romano-banatic nr. 13. (1767—1872),

Părțile au să apară pe rând. Cei ce doresc să li-se trimită, sunt invitați a ne înștiința, ca să știm câte exemplare să tipărim. Volumele se plătesc numai după-ce au apărut. Direcția.

„Moda Ilustrată“. Redacția și administrația: Strada Sărindar Nr. 11 în București.

Apare în fiecare Sâmbătă. A apărut Nr. 7 din 13 Februarie. Odată cu numărul acesta se imparte un supliment gratuit, care reprezintă un tipar croit de foi noi, fără cusătură îndărăt și cu nasturi în părți în mărime naturală.

Cuprinsul acestui număr e variat și interesant atât în ceea-ce privește moda cât și partea literară și lucrul de mână. Se continuă publicarea romanului „Oroberta“ de Leon Barracand.

#### Prețul abonamentului la „Moda Ilustrată“.

Un an în țară. Lei 10—în străinătate. Lei 13.—	
Sase luni . . . . . 5 . . . . . 6.50	
Trei luni . . . . . 3— . . . . . 3.50	

#### Avis important.

Cererile de abonament trebuie însoțite de un mandat postal sau de valoarea abonamentului în mărime postală.

A apărut nrul 27 din „Floare Albastră“ cu următorul sumar:

Pandurul, C. Sandu. Cântec bohem (poesie, St. O. Iosif. Din Corsica, I. Duscian

Cântecul isvorului (poesie). Sin-Petreanu Note din țeară, S. Voinea. Glas de corn (poesie), D. Nanu. Funcționari... (schiță. Safire's ochii tși (din Heine). I. Neamțu. O carte nouă, Marie Rz. Rubrică veselă Lumpatius. Criminalitate și socialism, Alfred Fouillée Crochiuri din țeară, Snoave Ecouri literare și artistice. etc. etc.

#### Carte de bucate

A apărut în „Biblioteca noastră“

#### Poftă bună!

Carte de bucate de Zotti Hodoș Atragem atențiunea cetitorilor asupra acestei cărți, care conține sub 420 de numere, peste 600 de rețete și anume cele mai bune rețete din bucătăria practică și moderna. Această carte să poate întrebuința în ori-ce gospodărie românească. Partea cuprinde atât rețetele bucatelor celor mai simple cât și rețete de bucate mai complicate; și adică: Supe, Ciorbe, arsiete postate, rosoluri, aspiciuri galantine, fripturi naționale și franțuzești, torte, parfouri înghețate, ceaiuri, licheruri etc. etc.

Prețul 70 cr. plus porto 5 cr. se află de vânzare la Dna Zotti Hodoș. Caransebeș.

„Revista Ilustrată“, în nrul 1 din anul al doilea are următorul bogat sumar:

După legea cea mai înaltă. O istorie de C. E. Franzos, Cântec. Poesie de G. Coșbuc. Ornatele (Odajdele) preoților idolatri. Tipuri de S. P.

Simonu. Când te ved. Poesie de Nițu Din propria ei putere. Novelă de G. Simu.

„Taina celor 12 Vineri mari de peste an și rugăciune pentru vremuri grele“ este titlul unei broșuri, ce a apărut la institutul tip. „Minerva“ din Orăștie, edată de d-nii: Iosif Tabăcariu și Ilie Turdășan.

Prețul 10 cr. Doritorii a o avea, să grăbească cu procurarea.

A apărut „Aritmetica generală și specială“ de Teodor Ceontea prof. preparandial. Aritmetica menită preparandiilor (școalelor normale), școalelor comerciale și medii, cum și al tuturor privaților, costă 2 fl.

Cartea plugarilor de Ioan Georgescu costă 25 cr.

Cea dintâiu se poate procura dela Tipografia Diecesană, din Arad, cea de a doua dela Tipografia „Aurora“ din Gherla.

A apărut „LITURGIA sfântului Iovă Crisostom“ de Nicolae Ștef, inv. în Arad, ediția II. pentru cor mixt, cu mai multe priceșne, irmoaze, și un adaus de cântec naționale. — Prețul unui exempl. 4 fl pentru preparanții 2 fl 50 cr. plus 10 cr. porto postal, ear' legat cu firme 50 cr. mult; se află de vânzare la administrația „Tr. Pop“.

Conferințele învățătorești, este titlul ufa cărți de 212 pagini apărută în tipogra-nei archidieceșană din Sibiu. Conferințele învățătorești din archidieceșca ortodoxă română a Transilvaniei ținute în 18/30 și 19/31 August 1898 sunt publicate de comisariat consistorial. La sfârșit se află trei lucruri mai bune și anume: „Istoricul treptelor formale, respective metodice, ale învățământului.“ „Istoria naturală în școala popo-rală“ și „Remunerățiunile și pedepsele în școală!“

Tocmai acum au apărut „Poesiile lui Gavril Bodnariu“ tipărite în Tipogra-fia diecesană. Volumașul se extinde pe 136 pagini și costă numai 1 coroaă.

#### Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe Quart. II, 1899, la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare

în Monarchie:

Pe un an . . . . . fl. 10.—
Pe 1/2 an . . . . . „ 5.—
Pe 1/4 an . . . . . „ 2.50
Pe o lună . . . . . 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an . . . . . franci 40.—

#### NUMERII DE DUMNECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poștal de 4 pagine.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI“

Cumpărați și cetiți!

## „Din vremuri apuse“

amiutiri din vremurile eroice ale vieții noastre naționale

Iudita Secula născută Truța.

Prețul 1 coroaă.

Se poate comanda prin Administrațiunea ziarului „Tribuna Poporului“

### Carl F. Jickeli, Sibiu

Marca

C. F. J.

Cu garanță pentru fiecare bucată.



Marca

C. F. J.

Cu garanță pentru fiecare bucată

Lungimea	75	80	85	90 c/m
pe bucată	80 cr.	80 cr.	1 fl.	1 fl.

Ori care coasă cumpărată dela mine sub garanță care nu ar corespunde, se primește înapoi, eventual se schimbă, afară dacă coasa a fost bătută (ascuțită) sau întrebuințată.

La cumpărarea de 10 coase deodată se dă o bucată gratis.

Intr'un pachet de 5 kilo încăp după lungime cam 6—8 bucăți pentru cari e a se plăti porto postal împreună cu frachtu și provisiune de rambursar 27 cr. pentru prima și cr. 42 pentru ori care altă zonă depărtare.

În decursul acestor 10 ani din urmă mi-am câștigat o clientelă constantă ce crește în toate cercurile pentru comanda de coase, astfel că furnizez coase în toate părțile și cea mai mare parte a economilor numai dela mine comanda coasele în fiecare an.

Grese (Cute) pentru ascuțit

327 9—10

roși peatră chemică	—	—	08 cr.
neagră vineție peatră naturală	—	—	12 cr.
Marmoră de Bavaria	—	—	25 cr.

netezită peatră fină de Bergamos  
Marca C. F. J. fl. —40



Cu garanță pentru secere bucată. Ori care bucată ce ar fi prea moale sau tare se schimbă cu alta.

Nicovele pentru coase ca figura

1	2	3
1 bucată	cr. 52	48 cr. 45 cr.

Clocaș pentru bănt coasa ca figura	4	5	6
1 bucată	cr. 45	50	cr. 55

Toporiște de coase pentru costit la bucate model Julius Tenntsch 1 bucată 45. cr.  
Greble de fer pentru cosit la bucate cari se pot întări cu șiroafe pentru toporiștii de lemn obișnuite 1 bucată 60 cr.